Algemene beschouwingen Voorjaarsrapportage 2025

Voorzitter, de Voorjaarsrapportage 2025 van Haarlemmermeer laat zien dat onze gemeente, net als vele andere gemeenten in Nederland, voor grote financiële uitdagingen staat door het zogenaamde 'ravijnjaar' . Dit ravijnjaar ontstaat doordat het Rijk de wijze van financiering voor gemeenten heeft gewijzigd wat leidt tot een structurele korting van maar liefst € 2,4 miljard op het gemeentefonds. Voor Haarlemmermeer betekent dit een tekort van bijna € 16 miljoen in 2026, oplopend tot ruim € 24 miljoen in 2027.

Het kabinet heeft in de Voorjaarsnota 2025 weliswaar maatregelen genomen om dit ravijn te dempen, maar deze zijn onvoldoende om het probleem volledig op te lossen. Er komt structureel € 400 miljoen beschikbaar voor het dempen van de terugval in het gemeentefonds en € 414 miljoen voor de tekorten in de jeugdzorg, conform het advies van de commissie Van Ark. Daarnaast is er een incidenteel voordeel van ongeveer € 950 miljoen, verdeeld over 2026 en 2027, door het doorschuiven van bezuinigingen via de hervormingsagenda jeugd naar 2028. Dit is echter slechts een tijdelijke oplossing die het probleem verschuift naar latere jaren. Daarnaast dient de gemeente een deel van de tekorten zelf op te halen doormiddel van een eigenbijdrage.

Voorzitter, als PvdA'er constateer ik met genoegen dat er een nieuwe wind waait bij de VVD in Haarlemmermeer. Wethouder Beryl van Straten, die sinds juli 2024 de portefeuille Financiën beheert, kiest niet voor drastische bezuinigingen maar voor een pakket aan maatregelen dat de inwoners en het maatschappelijk middenveld ontziet. Dit is een opmerkelijke koerswijziging voor een VVD-wethouder, die ervoor kiest om het huishoudboekje op orde te brengen door inkomsten te verhogen en reserves aan te spreken, in plaats van te snijden in voorzieningen. We doen als PvdA en GL graag nog een duit in het zakje om wat uitgaven te doen nu 7,4 miljoen te besteden hebben waarmee we bewoners kunnen ondersteunen. (Ja voorzitter het is te merken dat de verkiezingen eraan komen voorzitter)

We willen dat ook mensen die krap bij kas zitten kunnen beschikken over een noodpakket in huis. De burgemeester heeft hier bewust ook aandacht voor gevraagd en eerder steunde we ook de VVD motie ‘Blackout Bestendig Haarlemmermeer.’ Her ligt in de lijn van die motie dat we inwoners in de minima ook in de gelegenheid stellen om over een noodpakket te beschikken.

Voorzitter, de gemeenteraad heeft op 13 maart 2025 unaniem ingestemd met een pakket maatregelen om de begroting voor 2026 en 2027 sluitend te maken. Deze maatregelen zijn gebaseerd op de voorkeurslijnen uit de begrotingsraad van 24 oktober 2024: niet drastisch ombuigen, geen ombuigingen op het maatschappelijk middenveld, geen lastenverhoging voor inwoners, iets risicovoller ramen, en bij ombuigingen eerst kijken naar 'geen Haagse knaken, geen Haagse taken'.

Het pakket maatregelen om de begroting sluitend te maken bestond uit zeven hoofdcomponenten:

- Inrekenen stelpost Hervormingsagenda Jeugd: (€ 5,25 miljoen vanaf 2027)

- Leges overall meer kostendekkend maken: (€ 4,255 miljoen vanaf 2026)
- Extra opbrengsten geliberaliseerde pacht en verhuur gronden: (€ 200.000 vanaf 2026)
- Verhogen toeristenbelasting: (€ 4,175 miljoen vanaf 2026, door een verhoging van 30%) (van 6,29% naar 8,18%)
- Structurele inzet Algemene dekkingsreserve: € 3,3 miljoen in 2026 oplopend tot € 5,449 miljoen in 2027
- Areaaluitbreiding OZB niet-woningen: (€ 886.000 in 2026 oplopend tot € 3,542 miljoen in 2029)
- Onderuitputting budget opleidingskosten: (€ 500.000 vanaf 2026)

Opvallend is dat de gemeente gebruik maakt van een prima nieuwe maatregel die het mogelijk maakt om 10% van het surplus in de Algemene dekkingsreserve in te zetten als structureel dekkingsmiddel, onder voorwaarde dat de solvabiliteit groter of gelijk aan 20% blijft. Dit is een boekhoudkundige oplossing die het mogelijk maakt om de grote reserves in te zetten voor structurele lasten, iets wat voorheen niet was toegestaan.

Ondanks de creatieve oplossingen bevat de Voorjaarsrapportage 2025 enkele kwetsbaarheden die aandacht verdienen:

De maatregelen lossen het structurele probleem niet op maar verschuiven het naar 2028 en verder, waar het tekort oploopt tot € 17,9 miljoen. **Vraag aan het college: Hoe denkt u te voorkomen dat de nieuwe coalitie na de verkiezingen voor een nog groter financieel probleem komt te staan?**
Optimistische aannames: De areaaluitbreiding OZB niet-woningen is gebaseerd op een aanname van € 150 miljoen waardestijging per jaar. **Vraag aan het college: Hoe realistisch is deze aanname gezien de huidige economische onzekerheden?**
Jeugdzorg: De gemeente rekent op besparingen uit de Hervormingsagenda Jeugd, terwijl de commissie Van Ark heeft aangegeven dat het jeugdstelsel niet langer houdbaar is. **Vraag aan het college: Wat als deze besparingen niet gerealiseerd worden? Gaat er dan een factuur richting Den Haag?**

De ruimte voor nieuw beleid is beperkt gezien de financiële uitdagingen. In de Voorjaarsrapportage 2025 is een overzicht opgenomen van mutaties die niet zijn meegenomen omdat ze niet voldoen aan de drie O's: Onvoorzien, Onvermijdelijk en Onuitstelbaar. Hieronder vallen onder andere:

- Capaciteit bijzondere raadsvergaderingen op locatie en gebiedssessies (€ 186.000 structureel)
- Casusregisseur jeugd (€ 111.000 structureel vanaf 2027)Subsidie jongerencentrum Badhoevedorp (€ 300.000 structureel)
- Incidenteel budget projectteam omgevingsplan (€ 375.000 in 2027, € 900.000 in 2028)

Deze posten kunnen/moeten betrokken worden bij de coalitieonderhandelingen voor de nieuwe bestuursperiode. De Algemene dekkingsreserve biedt nog enige ruimte, waardoor er nog meer mogelijk is voor andere posten.

Voorzitter, De PvdA waardeert de pragmatische aanpak van wethouder Van Straten om de financiële uitdagingen het hoofd te bieden zonder te bezuinigen op voorzieningen voor inwoners. Tegelijkertijd maak ik me zorgen over het doorschuiven van problemen naar de toekomst. Het is essentieel dat de nieuwe coalitie na de verkiezingen een structurele oplossing vindt voor de financiële uitdagingen vanaf 2028. De vraag is of de VVD deze lijn van inkomstenverhoging en reservegebruik zal voortzetten, of dat er toch bezuinigingen in het sociaal domein zullen volgen. Laten we hopen dat de nieuwe wind blijft waaien en dat we samen blijven zoeken naar creatieve oplossingen die onze gemeente financieel gezond houden zonder dat onze inwoners en het maatschappelijk middenveld daar de dupe van worden.